

Lur_u Ka_hu~

Mit't.e_n bir re mit't.e_n ka_hu~i tahe~kana. Uni do_ jo_mak' sendrae la.git' nia. bir kho_n hana bir, nia. ato kho_n hana ato, nia. hat. kho_n hana hat.e_ dar.an kan tahe~na. Mit'din mit't.e_c' hat.re_ a.d.i maran' d.an'grako jabeledea ar jelko ge_ge_t' jo_khe_c' uni do_ mit't.e_c' jel kut.ra. kombr.o kate_ birte_ ye_ rua.r. he_c'ena. Uni ka_hu~ do_ d.a.rre_ dur.up'kate_ ra.ska.te_ jel jo_ jo_me eho_bo_k'a, un jo_khe_c' ona dare latarre_ mit't.e_n toyoe paro_mok'kan tahe~kana. Ka_hu~ t.he_n ona jel n'e_lte_ toyo do_ a.d.iye laloce_na ar ka_hu~ t.he_n kho_n ona jel cekate_ ye_ hataoa onae mo_tlo_bkeda. Ar ka_hu~i metadea, "E_ ka_hu~ am do_ a.d.im cerhagea, amak' seren' ra.r. ho~ a.d.i so_r.o_mgetama. Ma se_ mit't.e_n seren'me_, a.d.i a~t. an'jo_m sanaedin'a."

Toyoak' mo_tlo_b bae bujha_ule_t'te_ ka_hu~ do_ ka~-ka~-ka~ seren'e_ eho_p' go_t'ena ar ac'ak' moca kho_n ona jel kut.ra. do_ o_tre_ n'ure_na. Jel n'ur tora Toyo do_ onae lako_p'keda ar birte_ ye_ da.r.keda. Ka_hu~ do_e bujha_ukeda Toyo t.he_ne_ e_r.e_ ocoakana. Uni do_ dayage arho~ jo_mak' sendrae ud.a.u calaena.

Tuma_l:An'jo_m jo_n' ja.r. -pa.hil kila_s

Mit' Dol Ga_~r_i~ Ar Mit't_en Ghont_a

Mit' okte mit't.en ato ar.ere mit't.en darere mit' dol ga_~r_i~ko tahe~kana. Mit'din onko ga_~r_i~ do mit't.en ghont_ako sendra n'amkeda. Ado onko ga_~r_i~ do a.d.i ra.ska. salak' ghont_a ruruko lagaoena. Ar ona ghont_a sad_e an'jomte ato hor. a.d.i a~t.ko botorena. Adoko hudiskeda, pasec' noa do ja~ha~n muhim se mu~hi~n reak' cinha. kana.

Menkhan atoren mit't.en maejiu do bae botorlena. Uni maejiu do mit' jhur.i phol ante ghont.a sad.e aten atente ona dare t.hene senena. Ado sen soren khan ona dare latarre phol jhur.i dohokeda.

Khange phol jhur.i n'elte onko ga.r.i~ do ghont.a gid.ikate phol jom la.git'ko da.r. a.gukeda. Ona okte uni maejiu do ghont.a sap'kate atote rua.r.ena. Ado atoren hor.ko uni maejiuwak' sa.hu~s n'elte a.d.i a~t.ko ra.ska.yena arko sarhaokedea.

Kul Ar Sikr.i~c' ak' Golpo

Mit'din mit't.en ba.da.ian sikr.i~c' do kule metadea, "joto hor. amko botoram reho~, in' do tis ho~ ba.n' botorama. Amak' d.at.a ar rama do a.d.i lasera enreho~ in' sa~o do ohogem dar.eak'a. Am khon ho~ in' don' dar.eangea. A.d.i pa.tia.u salak' noa kathan' men dar.eak'a."

Khange sikr.i~c' acak' dil ar dar.e uduk' la.git' kul ak' mu~re ger bit'ena. Kul doe bujha.ukeda sikr.i~c' do ac'ak' mu~re ap' akana onate uni sabe reak'e kurumut.ukeda. Menkhan bae sap' dar.eadea. Sikri~c' sap' ban'kate ac'ak' laser ramate ac'ge mu~re rabor. josena. Khange kul ak' mu~ khon ma~ya~m jorok' ehop'ena. Kul ac' sa~o bae dar.elente sikr.i~c' do kajake ra.ska.yena. Ra.ska.te enejok'e ehop'ena.

Enec' enec'te tinre con' sikr.i~c' do bindi ganak're jha.liyena, bae disa.leda. Ar jha.liyen sa~o sa~ote bindi do sikr.i~c'e jomkedea.

Horo Ar Sa~k

Seton' din tahe~kana. Ado mit'din setak're horo ar sa~k gad,areko paerak'kan tahe~kana. Ackage onko do gad,a hanasa paera paromok' reak'ko hudiskeda. Ado hudisket' lekageko ka,mikeda.

“Adoko ropor, kana, gad,a hanasabon calao dar,eak' khan a,d,i boge hoyok'a. Menkhan in' do ape leka usa,ra ba,n' calao dar,eak'a. In' do a,d,i tayomren' tahe~na.” Horo do sa~k noa kathae metat'koa.

Khange onko sa~k do cet' lekate gad,ako paromok'a onako hudis gand,onkeda. Onate onko do mit't,en t,hen'gako jogar,keda.

Barea sa~k do ona t,hen'ga a,kinak' t,hont,atekin ger keda, ar horo do ona t,hen'ga talare ger uric'keda. Ado sa~k do uni horoe metadea, “calak' okte am do cet' katha ho~ alom ror,a. Ente ror, lekhangе gad,a dak'rem n'urok'a.” Khange horo do onako kathae he~k'ada. Menkhan thor,a sa,n'gin'ko calaoenre horo do roror,e ehop'en khan gad,a dak're n'urena.

Sun'ka,l Ce~r,e~ Ar Hako

Mit'din mit't,en band,hej sun'ka,l ce~r,e~ lil ron' hakoe sap'keda. Hako do a,d,iye botorena. Ac'ak' jiwi ban'cao ia,te lil hako do sun'ka,l ce~r,e~ metadea, “Daya kate ar,ak'ka,n' bar,e.” Ban'khan in' do daren' benaomea. Unre do ar cele hako ho~ bam jom dar,eakoa.

Menkhan ona kathate cet' ka,mige ban' hoelena. Sun'ka,l ce~r,e~ do lil ron' hako jome la,git'te hudiskeda.

Lil hako doe menkeda, “am do bam bad,aea amak' ar,an' do lit,hur ar,an' kana? Amak' ar,an'te seren' an'jom lekhan a,d,i bhage hoyok'a. Mit't,en seren' me! Seren' an'jomte end,ekhan pukhriren joto hako ko

hijuk'a ar mit' dhaote a.d.i uta.r hakom sap' dar.eakoa."

Ona katha an'jomte sun'ka.l ce~r.e~ doe kusiyena. Khange sun'ka.l ce~r.e~ do seren' la.git' mocae jhic'ket' torage, budan hako do uniak' moca khon pukhrire donkeda ar paera paerate a.d.i sa.n'gin'e calaoena.

Mit't.en Budan Kula.i

Mit't.en bir re kule tahe~kana. Uni do din hilok' mit't.en kate janware sika.ret' ko tahe~kana. Enhilok' do mit't.en calak se budan kula.i sika.r reak' katha tahe~nkantaea. Kul t.hen hec'en tora kula.i do mit't.ene hudis n'amkeda. Uni do a.d.i a~t. ar.an' ar kajakte sahe~t'e dhura.uen. Khange kula.i ak' sahe~t' n'elte kul doe hudiskeda, nui do pasec'e da.r. a.gukeda. Adoe kulikedea, "Cekayenam? Amak' or.ak' ma sorre, end.ekhan cedak' bam tar.am a.guleda."

Kula.i doe menkeda, "E raj, thor.a laha in' do mit't.en kul ak' pha~ndren' par.aolena. Ond.e khon ja~la~lekaten' ban'cao rua.r.ena. Uni kul do ac'ge noa bir ren raj mente da.bi kana. Menkhan in' do am tahe~n tuluc' et.ak' hor. ren sika.r do tis ho~ ba.n' hoyok'a.

Khange kul doe menkeda, "In' nond.e tahe~n tuluc' okoe do noa bir ren raje da.bi kan, den sap' a.guyepe. Ado kula.i do uni kul mit't.en kun' t.hene idikedea are metadea, noa kun' re uni kul do menaea. Kula.i ak' katha leakage kul do kun' bhitri oyon' ket' khan ac'ak' me~t' mut.ha.ne n'el n'amkeda.

Khange lelha kul ac'ak' me~t' mut.ha.n n'elte et.ak' kul menaea mente hudiskeda. Onate kul do uni sa~o la.r.ha.i la.git' kun' re don khan'joyena. Nonkate uni calak ar budan kula.i do band.hej kul ak' phan~d khon eken ac' eskar do ban', bickom bir ren joto jib-janware ban'caoket'koa.

Jo_bamuniak' Go_lpo_

In'ak' n'utum do_Jo_bamuni, aleak' ato n'utum do_Mirja_. in' do_kur.i gidra. ka.na.n', in'ak' umer do_pon (4) serma. In'ren bar boeha menak'kina n'utum ta.kin do_Asa ar Bhorsa. Unkin dina_m setak' to_ra jo_mak' la.git'kin raga.

Ale or.ak're_ aema bhid.i me_nak'koa. Ar in' do_ jo_to_ bhid.i n'utum in' do_ho_ akat'takoa ar n'utum n'umkate in' ho_ho_ lekhan in' t.henko da.r. a.guia arin' cok'akoa. Ar in' baba do_ dina_m ce~r.e~ t.ut.i goc'koa ar in' do_ jel utu a.d.in' kusiak'a.

In' do_MLE isulren' par.haok'a ar dina_m iskulten' calak'a. In' do in'ak' iskul a.d.i at.in' kusiak'a. O_lo_k' par.hao do_ a.d.i mojin' a.ika.ua, la.t.u kate didi munin' hoyok'a.

Ho_n'harea Reak' Katha

01 Ton'geak'.

Ado_ onkoko me_n go_da, Ale se_n do_, baba, ten'go rua.ge tho_ a.d.iye ja_bun akat'lea. Ado_ unkin kin me_n rua.r.ket'a, Ona rua. do ale se_n ho~ onkage a.d.iye ja_bun akat'legea. Khange ado_ko landa bar.awana. Ado_ jan'ga dak'ko od.okket'a, ado_ jan'gako a.buk'ket'kina. Ado_ ina.kate thamakurko benaoket'a, ado_ko jo_m bar.aket'a. Ado_ unkin per.a ho_r. do_ ba.rsin' din o_nd.e.gekin tahe~yena.

Ado_ Arho~ o_nd.e_ khonkin rua.r. kana. Arho~ onkage uni ja~wa~e gomket do_ dak're do_e panahik'a ar ghut.ure do_e bo_ja; ar dare but.a.re do_e chatarok'a ar seton're do_e a.sit'kataea. Ado_ onka onkatege or.ak'tekin he_c' se_t.e.rena. Ado_ uni ho_po_nerat do_e

la.iae kana, E_ma.~i, uni ja~wa~e do_en'gate, cet' ban' se_a.d.i
ba.r.ic'e lelhagea. Ado_uni ho_po_nerat do_e me_net'a, Cekate, baba?
Lelha leka ma ba co_e a.ika.uk'.

Ado_uni har_ame me_nket'a, Ban'a, ma.~i, a.d.i lelhan' a.ika.ukedea.
E_nte no_nd.e_khon per.a ho_r.o.k'lin' calak' kana, unren' n'e_le
kana, ban'ma, dak'relin' paro_mok' jo_khe_c'geye panahik' kana ar
ghut_ure do_e tewen'kak' kana; ar dare but_arelin' umulok'
jo_khe_c'geye chatarok' kana, arho~_o_nd.e_khonlin' beret' calak'
khan do_e a.sit'kataea. Onate uni do_a.d.i lelha in' do_n' metae
kana.

Ado_uni ho_po_nerate me_nket'a, Ban'a, baba, bae lelhawa, amgem
lelhagea. Ado_ona kathage a_kin apa ho_ngekin e_pe_se_t' kana. Ado_
ho_po_nerate me_nket'a, Ban'a, baba, n'e_lme, ona reak' bhe_d na~ha~k'
in' la.iama. T.a.nd.ire do_cedak' bae panahik' kana? E_nte t.a.nd.ire
ma n'e_lkateye tar.amet' kan, onate bae panahik' kana; ar dak're tho_
bam n'e_let'a, dak' bhitrire cet' co_n' menak'-jan' co_n', ja_num
co_n', dhiri co_n'-ona ia.te uni do_dak're do_e panahik' kana. Ar
dare dare but.a.re do_cak'e chatarok' kana? E_nte d.a.r alo n'u~raea
me_nte, se_darere do_ce~_r.e~_emanko tahe_na, onko do_aloko
moelawaea me_nteye chatarok' kana, ar pha~kre mae n'e_l daramge; onate
pha~kre do_bae chatarlana.

Khange ado_uni har_ame me_nket'a, Ban'a, ma.~i, sa_rige tho_thikgem
ror.ket'a! In'ge e_nd.e_khan in' lelhayena. Ado_uni kur.iye
me_nket'a, He~_baba, amgem lelhagea. Ado_ko ina.k' ha_bic'kat'gea,
ado_ko thir bar_ayena Ado_uni har.am do_dosar hilok' ako or.ak'teye
calaoena. Ado_arho~_hana Mag cando jo_khe_c' unkin ho_po_nerat
ja~wa~e gomket t.henge per.a ho_r.o.k'e calaoena. Ado_unre ba.ndikoe
n'e_l bar_ayet'takoa, are metako kana, Okorko, tina.k'pe ader akat'a?
Ado_uni ja~wa~e gomkete me_net'a, ne_k'e_ko baba, nina.k'gele
aderlet'a.

Ado_uni har_ame me_nket'a, Henda ja~wa~e, nina.k'ge hoelena? Khe_tre
ma a.d.i uta.rlin' n'e_llet'. Ado_uni ja~wa~e gomkete me_nket'a, Hoe
do_d.herge hoelena, baba, ado_laharegelin' ka_i akat' khan, ado_
onkogelin' e_m bar_awat'koa, arlin' khajna bar.aket'a; onkate jo_to_

cabayena.

Ado_unrege uni har_ame me_nket'a, O_ne_ ja~wa~e, e_n betarrege co_n`
a_lin' do_lin' metaben kan tahe~_kan, He_nda ja~wa~e, pa~er.e~ do_ben
e_se_t' akat'a se_ban'? Ado_ben me_nket'a, E_se_t' akat'gealin'.
Me_nkhan pa~er.e~ reak' bhe_d do noa kana: pa~er.e~te dak' a_tu calak'
leka noa dho_n calaoentabena. Ado_mase_bujha_uben, t_hik kana se_
ban'. Ado_uni ja~wa~e gomkete me_nketa, Ban'a, baba t_hikgeben
metat'lin'a; me_nkhan do_a_lin'ge balin' bujha_ulet'a, pa~er.e~te
dak' a_tu calak' leka a_lin'ak' dho_n cabayena.

Ado_in maran'gea katha do_; cabayena.

Tuma_l: *Santal Folk Tales*

Ho_n'harea Reak' Katha

01 Ton'geak'.

Ado_per_a or_ak'kin tiok'ket'a. Khange ado_parko_mko belat'kina,
ado_onarekin dur_up'ena. Ado_dak' tan'kateko d_o_bo_k'
barawat'kina; Ado_ko kuli bar_ayet'kina, cele baba, aben do_oka
se_c' khonben hijuk' kana?

Ado_kin me_nket'a, Or_ak' se_n khonge, ape hik'rigelin' he_c' akana;
ado_lin' me_nket'a, Delan', nokolan' hiri bar_a a.gukoa; d_her din
khon noko do_babon hiri akat'koa. Ado_onka me_nkate tehen' do_lin'
tar_am go_t' akat'a.

Ado_ko me_nket'a, Bogege e_nd.e_khan, ale ho~_ jaogele kho_jpea;
me_nale, Phalnaren babateko do_ne_s do_bako he_c' bar_awabon kana.
Ado_no~k'o~eben he_c'ente ale ho~_ a.d.ile ra_ska.yena; ban_khan
noko gidra_ko do_lin' metakoa, Ne_s do_ya nui phalna go_r.o_m baba
do_e hir.in'ket'bona. Abo do_okorko hiriyet'bona? Onkalin' metakoa.
Ado_unkinkin me_n rua.r.a, He~, jaoge hijuk' do_le me_na, me_nkhan

o_pso_rge bale n'am: hina_khon_hina_ka_mitege_hina_khon_hina_ka_mitege, tehen' hijuk' gapa hijuk', enkategele tahe~_yena, bale he_c' dar_eat'a. Oka ma hijuk' la_git' sapr_ao bar_akatege arho~_le thirenge. Ado_noko ja~wa~eteko t_hen in' he_c'lena, ado_nokon' hiri bar_aket'koa; ado_nui ja~wa~egen' d.od_ekede e_nkathae, Od_ok akan sik delan' noko per_a ho~_lan' hiri bar_a a_gukoa. Or_ak' khon sapr_ao hijuk'te do_, e_nkathae, muskilgea. Onka me_nkate ado_no~_k'o~_e ape se_n dha_bic' gelin' he_c' idi akana.

Ado_arho~_ onkoko ro_r. rua_r.a, E_baba, ado_et.ak' et.ak'ak'gebon galmarao kana. Ado_cet' leka jivi ja.ti do_, boge bar_ageape?

Ado_unkinkin me_n rua_r., He~, ado_nia_gha_r.i do_Cando baba dayate ar apeko dohaete go_c' sare_c'ko do_sanam ho_r. besge ne_s do_menak'lea. Ini phalt.ak' thor_a dine rua_n'o~_k'len tahe~_kana; ado_ini ho~_ ran bar_a ocoade khan do_, ado_t.amak t.umuke pha_riya.yengea. Ado_Cando dohaete ne_s do_le bes bar_agea. Ado_apege cet' leka menak'petabona? Ado_de_ne_banar bupujha_ulen khan, a.d.i beskok'tabona.

Ado_onka per_ako ro_r. rua_r.a, He~, ado_nia_ursin ba_rsin' do_ape dohaete ar Cando dayate, o_ne_ko me_n leka, e_r sare_c' ita_ ar go_c' sare_c' jivi, ado_je sare_c' ho_r. do_, baba, ape dohaete nin din do_jivi ja.ti, ho_r.mo_harta bes bar_ageale. Ado_onkoko me_n rua_r.a, Cando dayate besgebon n'am kana, je jive_t' tahe_n khan do_ne~_k'e~_ nenkabo n'e_pe_l kana; ar go_c'len khan tho_sanam cabayena; ado_ghuria.~ babo n'e_pe_l kana. Ado_ko me_na, He~_ sa_riak'ge, ona do_katha kangea.

01 Ton'gek'a-

GIDRA . BA . ULI

Gam Gam kudum kudum

Okate pusim calak`kan,

Guric` halan`in` calak` kan

Okrtam pusi jhur.i do,

Mi~hu~ gecoe lebet` ra.put`ket`

Cedak` mi~hu~m lebet` ra.put`ket`

Ga.i geco bae towayet`

Cedak` ga.i bam towayet` ,

Gha~s geco ban` ghaso~k`kan

Cedak` gha~s bam gha~sok`kan

Dak` geco bae dak`et`

Cedak` dak` bam dak`et`

Rot.e geco bako rak`et`

Cedak` rot.e bape rak`et`

D.ulud.un` bin` gecoko jiommet`le

Ina.ge hedok` ina.ge man`jan ki~r.i~ya.t` ko~r.yo~t`..